

СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ У ШКОЛАХ РУМУНІЇ

ГЕОРГІЙ АРДЕЛЯН

Тернопільський державний педагогічний університет

ім. Володимира Гнатюка

Фізичне виховання та спорт румунських школярів орієнтується на всевітньо визнані концепції щодо впливу на людину, а також вплив на неї досягнень гуманітарних наук з їх гуманістичними ідеями. Воно повинно бути тісно пов'язане з іншими формами виховання. В основу фізичного виховання покладені такі моральні цінності, які гарантують гармонійний розвиток особи при допомозі спеціальних засобів та методів. Однією з його цілей є безболісна інтеграція людини в суспільство [4].

Досягнення мети фізичного виховання можливе лише за умови керівництва цим процесом особами, уповноваженими викладати цей предмет. У зв'язку з цим до вчителя фізичного виховання і спорту, як і до представників інших спеціальностей, суспільство пред'являє конкретно визначену низку вимог та надій, що загалом визначають структуру та зміст функцій, які він повинен виконувати. Від того на скільки вчитель зуміє усвідомити й оцінити ці очікування та вимоги, а також від рівня, на якому він виконує свої професійні обов'язки, залежить його суспільний престиж та авторитет, яким вчитель користуватиметься серед учнів, колег по спеціальності, вчителів інших предметів, серед батьків, осіб інших професійних категорій, в суспільстві загалом [2].

Проведені нами спостереження, опитування батьків, учнів засвідчують, що вчителі фізичного виховання у переважній більшості випадків (68%) відносяться до категорії осіб, статус і роль яких визнаний суспільством. Це вигідно відрізняє вчителів фізичного виховання Румунії від їх колег в Україні.

Викладання фізичного виховання та спортивне навчання в організованих формах забезпечується в Румунії лише особами, які атестовані в цій галузі і мають відповідні дипломи або визнані законно сертифікати. У цьому контексті *Закон про фізичне виховання і спорт* (що знаходиться поки що у стані проекту) передбачає таку умову: "Підготовка ліцензіатів з фізичного виховання, тренерів, менеджерів, кінезіотерапевтів здійснюється у вищих навчальних закладах акредитованих і уповноважених законом. Післядипломна підготовка спеціалістів зі складу випускників вищих навчальних закладів здійснюється курсами професійного удосконалення і стажуванням, що організовується акредитованими й уповноваженими ВУЗаами" [6].

При вступі до вищих фізкультурно-спортивних навчальних закладів, які готують вчителів фізичного виховання і спорту, пріоритети надаються випускникам ліцею, які займалися спортивною діяльністю і досягли високих спортивних результатів. Претендувати на вступ можуть і ті випускники ліцею, які досягли скромних спортивних результатів, але достатніх, щоб витримати вступні екзамени зі спортивної майстерності.

Загальноприйнятною практикою відбору для навчання у фізкультурно-спортивних ВУЗах Румунії є тестування кандидата на предмет визначення його спортивних здібностей в одному або кількох видах спорту.

Особливості спортивної діяльності та головні проблеми майбутньої професійної діяльності студентові відомі до вступу у ВУЗ. При цьому, з одного боку, це корисно для діяльності, якщо попередній досвід майбутнього спеціаліста був позитивний. Якщо цей досвід був негативним, то копіювання деяких його зразків може виявитись негативним фактором майбутньої професійної діяльності або причиною, яка не дозволить студентові адаптуватись до вибраної професії.

Незважаючи на постійну турботу ВУЗів про формування професійно-необхідних можливостей випускників, під час їх академічного навчання їм не вдається забезпечити достатньої та остаточної підготовки, яка гарантувала б його абсолютний успіх у реалізації адресованих йому обов'язків. Отже, випускник ще не повністю готовий до виконання своєї соціо професійної ролі не дивлячись на те, що отримує необхідний статус, підтверджений ліцензією [5].

Тому у перші роки викладання фізичного виховання випускники повинні довести свою професійну кваліфікацію і не пізніше, ніж через два роки отримати остаточної ступінь. В подальшому вдосконаленні професійної діяльності йде шляхом отримання другого і першого дидактичних ступенів та періодичного підвищення кваліфікації на курсах удосконалення.

Після завершення навчання, одержавши кваліфікацію вчителя фізичного виховання, випускник має рівні права й однакові обов'язки, як і вчителі інших профілів. Суспільство довіряє йому вести підрастаюче покоління по шляху розвитку та формування як осіб, інтегрованих у проблеми суспільства, до якого вони належать і у прогресі якого беруть участь поряд зі своїми вчителями.

Вчитель фізичного виховання повинен розкрити перед дітьми таємниці рухової діяльності, щоб зробити їх здатними займатись фізичними вправами, довівши їм позитивні ефекти, які можна одержати в результаті занять. Отже, вчитель отримує статус керівника групи учнів, які йому доручені суспільством, що вимагає від нього великої відповідальності. Він відповідає перед учнями, якщо вони не досягли успіху, перед батьками за виховання доручених йому дітей. З іншими вчителями він відповідає перед закладом, який уповноважив його виконувати професійні обов'язки.

Розуміючи вагомість своєї професії, вчитель фізичного виховання очікує від суспільства належної оцінки, яка підтвердила б істинну вартість його праці – щоб його поважали і любили учні та батьки, щоб він був

рівноцінно інтегрований у соціальній категорії за внесок у розвиток суспільства специфічними діями, неприбутковими іншим професіям, а саме: накопичення цінностей, які доповнюють культурні надбання суспільства. Він очікує, щоб його дії були зрозумілими, незважаючи на те, що вони є вихованням у фізичному та руховому сенсі, та те що його дії сприяють національним спортивним досягненням; щоб йому допомагали виконувати свою роль, розв'язуючи проблеми, які не входять в його компетентність, щоб поважали його працю.

Фахівці вважають, щоб очікування вчителя сповнились, він повинен кваліфіковано і сумлінно виконувати свої функції, можливість реалізації яких залежить від ряду обставин. До них можна віднести такі.

1. Розуміння вчителем об'єкту і типу своєї професії, її соціальної значимості; наявність у нього відповідних психо-функціональних властивостей та належного стану здоров'я. Педагогічна професія має характер соціальної діяльності, оскільки остання спрямована на формування особистості учня та підвищення його функціональних можливостей а, отже, вимагає великого числа дій як на фізичному, так і на інтелектуальному рівнях.

2. Інша обставина, від якої залежить реалізація своїх функцій учителем, є ситуаційна характеристика його діяльності. Остання передбачає взаємодію і взаємовідносини між учителем і учнями, між учителем і його колегами, між учителем та батьками, між учителем та іншими членами суспільства, які займаються фізкультурно-спортивною діяльністю. Всі ці відносини повинні будуватись на принципах демократизму і гуманізму. Іншими словами, вчитель фізичного виховання повинен бути близьким до своїх учнів, тішитись успіхами, що приносить задоволення, і співпереживати невдачі. Він повинен активізувати учнів до занять фізичними вправами, пропагувати дух коректного змагання між учнями й об'єктивно оцінювати їхню діяльність, розвивати любов до рухової діяльності за принципом " головним є те, щоб ти брав участь, а хто кращий, той виграє".

Взаємини, які встановлені з учнями, характеризують стиль керівництва педагогічним процесом, від якого буде залежати ставлення до вчителя. Костянтин Попеску у фізкультурно-спортивній діяльності визначає 12 типів тренерів[1]: демократичні, авторитарні, демагогічні, консервативні традиціоналісти, імпровізатори, імпульсивні, мобілізуючі, знавці тактики, працьовиті, з досвідом, натхненні.

Аналіз приведених автором стилів діяльності не дозволяє визначити ознаку, за якою здійснена класифікація. Очевидно, вчитель з демократичним стилем може бути водночас і знавцем тактики, працьовитим і натхненим, мати досвід, або не мати такого. Те ж стосується і вчителів з авторитарним стилем керівництва. Вони можуть бути імпульсивними, знавцями тактики, імпровізаторами тощо. Отже, автором порушено основний принцип класифікації, який передбачає поділ предметів, явищ тощо за певною спільною ознакою.

Наявність індивідуальних особливостей спричиняє формування унікальної особистості кожного викладача, яка включає загальні та професійні характеристики. З цього погляду викладач фізичного виховання та спорту повинен бути "розумово і фізично здоровим". Його здоров'я повинно дозволяти ефективно виконувати професійну діяльність. Це відрізняє його від інших педагогів. Крім цього, на думку Попеску-Колібаш, добрий викладач повинен мати педагогічний такт, бути тонким психологом, інтелігентним творцем, бути терпеливим, спостережливим, пунктуальним, добрим вихователем, адекватно поводитись і розмовляти, мати загальні знання, організаторські здібності і високий моральний рівень.

1. Третьою обставиною, яка впливає на ефективність виконання вчителем професійних обов'язків, є його знання, глибоке розуміння та прагнення реалізувати законодавчі програмові та нормативні акти, що визначають зміст процесу фізичного виховання.

2. Четверта обставина, яка детермінує результативність праці шкільного спортивного педагога, є його індивідуальна своєрідність і наукова підготовленість, завдяки яким він об'єктивізує її зміст і пристосовує її до умов та можливостей учнів; будує оригінальні дидактичні технології та методики виховання, організовує самостійну працю вихованців.

3. Все це разом взяте, на думку Гаг Герберта, можна об'єднати під назвою "професійна компетентність", яка включає: наукову, спортивну, дидактичну, соціальну, активну компетентність [3]. Реалізація професійних компетенцій викладачами фізичного виховання і спорту є необхідною умовою ефективного виконання ним своїх професійних обов'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Constantin Popescu-Antrenorul-profilul, personalitatea ei munca sa, Edit.-Sport-Turism, ?ucureeti, 1979.*
2. *Dragu Anca-Structura personalitatii profesorului, Editura Didactică ei Pedagogică, R.A., Bucuresti, 1996.*
3. *Haag Herbert-O abordare pornind de la competenț a pregătirii profesorului de educație fizică, Onvțozmontul superior de educație fizică ei sport, vol.I, CCPS-MTS, Bucuresti, 1991.*
4. *Lisievi Petru-Calitatea onvțozmontului, Cadru conceptual, Evaluare ei dezvoltare, Editura Didactică ei Pedagogică, R.A., Bucuresti, 1997.*
5. *Vasile M.-Formarea profesorului de educație fizică ei sport ontre necesităț ei realităț ei, Rev. Ctiioa Sportului, nr.8,1998.*
6. *XXX Legea Educației Fizice ei Sportului, proiect adoptat de Camera Deputaților, 1999.*

THE SOCIAL STATUS AND THE ROLE OF THE PHYSICAL TRAINING TEACHER IN SCHOOLS IN ROMANIA

ARDELEAN GEORGHE

Ternopil State Pedagogical University named after Volodimir Gnatjuk

Physical training and sports of the Romanian schoolchildren orient itself at the concepts acknowledged all over the world. It is possible only provided that the well trained and authorized by the state persons will be in charge of this process. Our society lays numerous claims to such people.

Therefore, great attention is paid in Romania to the selection for education and the means, forms and methods of training a teacher, all of which has a vital impact on his status.

СУЧАСНИЙ ЕТАП ПРОПАГАНДИ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ЗАНЯТЬ: ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ

НАТАЛІЯ ТАРАСЮК

Волинський державний університет імені Лесі Українки

Пропаганда фізкультурно-оздоровчої діяльності – цілеспрямоване розповсюдження та популяризація фізкультурних знань з метою переконання населення у необхідності систематичних фізкультурних занять.

У науковій літературі питання пропаганди фізичної культури почали активно висвітлюватись у 50-60 роки [1,2,3]. Саме тоді узагальнювався досвід пропаганди та описувались її різноманітні форми.

У подальші роки почали проводитись конкретно-соціологічні дослідження впливу засобів масової інформації і пропаганди на різні верстви населення, їх ролі у залученні до активних фізкультурних занять (П.А.Виноградов (1979); О.А.Мільштейн (1971), В.І.Жолдак (1985)).

Вагомий внесок у вивчення проблем пропаганди зробили П.А.Виноградов (1979), М.В.Шишигін (1986), В.Г.Осінчук (1990) та ін. Дослідники прийшли до висновку, що пропаганда відіграє важливу роль у залученні населення до активних фізкультурних занять, підвищує фізкультурну обізнаність, вирішує виховні завдання. Були вивчені такі аспекти проблеми: роль і місце засобів масової інформації в пропаганді фізичної культури і спорту; потреби різних верств населення у використанні фізкультурно-спортивної інформації; зміст та спрямованість пропагандистських матеріалів; методи і форми пропаганди; залученість населення до системи засобів пропаганди фізичної культури і спорту.

Значна увага приділялась визначенню типових впливів засобів пропаганди фізичної культури на аудиторію, серед яких, зокрема В.Г.Осінчук, називає:

а) інформаційну дієвість, що досягається повідомленням різноманітних спортивних новин у нашій державі та за кордоном;

б) просвітницьку дієвість у пропаганді комплексу знань з різних галузей науки і техніки, досвіду фізкультурно-спортивної діяльності тощо.

в) гедоністичну дієвість, як результат візуальної трансляції журналістських матеріалів на аудиторію, “послаблення психологічної напруги”, процес спортивного “вболівання”, підвищення емоційно-психологічного інтересу до фізичної культури і спорту;

г) виховну дієвість, як сприяння формуванню цінностей, орієнтації аудиторії в різновидах фізкультурно-спортивної діяльності, формування свідомого ставлення до занять фізичною культурою і спортом.

д) результативну дієвість, як взаємодію громадських організацій між собою, а також масовою аудиторією. Потрібно зазначити, що насправді ці види дієвості виявляються комплексно взаємопов'язані в єдиній системі [4].

Багаточисленні ґрунтовні дослідження проблем пропаганди фізичної культури були гарантом підвищення її активізації та ефективності. В останнє десятиріччя значно змінилися умови функціонування сфери фізичної культури в Україні. Економічна криза призвела до погіршення її стану, зменшення кількісних показників залученості до фізкультурних занять. Саме тому на сучасному етапі актуальним є вивчення питань пропаганди. Пропаганда являє собою безперервний освітньо-виховний процес, який можна умовно поділити на чотири етапи:

1. Переконання у необхідності оздоровчих занять Тематика пропаганди даного етапу може бути така: вплив фізкультурних занять на стан здоров'я, тривалість життя, підвищення рівня працездатності, гармонійний розвиток, вирішення соціальних проблем (корисне дозвілля, підтримання правопорядку та ін.).

2. Підвищення рівня фізкультурної грамотності. На даному етапі пропагандистського впливу до відома населення доводяться основи методики фізкультурних занять, засоби оздоровлення, напрямки фізкультурно-оздоровчої діяльності та ін.

3. Залучення населення до регулярних фізкультурно-оздоровчих занять. Третій етап передбачає вплив на свідомість людей, які переконані у необхідності оздоровчих занять і мають відповідний рівень фізкультурних знань. Саме тому, настає черга інформації про доступність, можливості та зміст занять у реально існуючих